

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De septem [dormientibus] xcvi

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

De sancto

Cristofero

dñm vt illius lingue sibi pcederet intellectu. Dum aut in prece psteret iudices eū insanū putātes eū rel:querūt. Assēcut⁹ cristoferus qđ perebar vultus operiens ad loca certaminis venit. et cristianos qui to:quebant in dño cōsotabat. Tūc vnus ex iudicibus in faciem eū pcussit. Cui cristoferus vultū discooperiens dixit. Nisi xpianus essem meā p̄tin⁹ iniuriā vindicasset. Tūc cristoferus virgam suā in terrā fixit. et vt ppter quersionē ppli fronderet dñm exorauit. Qđ duz p̄tinus factum fuisset. viij. M. hoīm crediderūt. Rex aut. cc. milites qui eū ad se adducerēt misit. Et cū eum orantes inuenissent et sibi hoc intimare timerēt. iterū totidem misit. Qui et ipi cū eo orante p̄tinus orauerūt. Surgēs cristoferus dixit eis. Quid queritis. Qui ei⁹ vultū videntes dixerūt. Rex misit nos vt te ad ipm vinctus ducamus. Quibus cristoferus. Si ego voluerō nec solutus. nec ligatus a vobis duci potero. Dicunt ei. Si ergo nō vis vade liber quocūq; volueris. et nos regi dicemus qđ te nequaq; inuenimus. Non ita inquit sed ego vobiscū vada. Ip̄e autē eos ad fidē cōuertit. et ab eis manus sibi tergo ligari fecit et se regi vinctū p̄sentari. Quē rex vidēs territus est. et de sede sua p̄tinus corruit. Deinde a seruis suis leuatus de noīe suo et patria eū interrogauit. Cui cristoferus. An baptismū reprobus dicebar nūc autē cristoferus vocor. Cui rex. Stultū tibi nomen imposuisti xp̄i. s; crucifigi qui nec sibi pfuit. nec tibi p̄o desse poterit. Nunc ergo chana nec malefice quare nō sacrificas dijs nostris? Cui cristoferus. Recte vocaris dagnus. qđ tu es mors mundi socius dyaboli. dij autē tui sunt opa manūū hominū. Cui rex. Inter feras nutritus es. et nō potes nisi opa feraliā et hoibus incognita loqui. Nūc ergo si sacrificaueris magnos honores a me consequaris. sin autē supplitijs p̄sumeris. Nolētem ergo sacrificare in carcere mitti iussit. acillos milites qđ ad cristoferū missi fuerant p xp̄i nomie decollari fecit. Deinde duas formosas puellas quarum vna dicebat nicea et altera aquilina secū in carcere recludi fecit. pmittēs eis multa munera si eū ad peccandū secū allicerent. Qđ vidēs cristoferus p̄tin⁹ in ordē se dedit. Sed cū a puellis plausu manūū et amplexibus vgeret surrexit et ait illis. Quid queritis et ob quā causā huc introducte estis? At ille claritate vultus eius p̄territe dixerūt. Misere re nostri sancte dei. vt in deū quē predicās credere valeamus. Qđ audiens rex eas ad se duci fecit dicens. Ergo et vos seducte estis. Per deos iuro. qui nisi dijs sacrificaueritis mala morte peribitis.

Que rñderunt. Si vis vt sacrificem⁹ iube plateas mundari. et omīs ad templū cōgregari. Quo facto cū ille introissent templū soluentes cingulū suū posuerunt in colla deoz. et ad terrā trabētes in puluerē confregerūt. dixerūtq; astantibus. Ite et vocate medicos vt curent deos vestros. Tūc iussu regis aquilina suspēdit. et ligato ad eius pedes in genti saxo mēbra eius oīa dirūpuit. Que cū migrasset ad dñm. soroz eius nicea in igne p̄icif. sed inde illesa exiens p̄tinus decollatur. Post hoc cristoferus regi p̄ntatur. Qui iussit euz virgis ferreis cedi. et cassidem ferreā et igneā in caput eius poni. Deinde scampnū ferreū fieri fecit et cristoferus ibidem ligari. et ignem iniecta pice succendi. Sed instar cere scampnū cōfringit. et cristoferus illesus egredit. Deinde iussit eum ad stipitem ligari et a cccc. militibus sagittari. Sagitte autē omēs in aere suspēdebant. nec ipm aliqua p̄tingere potuit. Rex autē putās ipm a militibus sagittatū. cum eidem insultaret. subito vna de sagittis ab aere veniens et retro se vētēs regē in oculo pcussit. et ipm p̄tin⁹ excecavit. Cui cristoferus. Crastina die consummā dus sum. Tu igitur tyranne lutū de sanguine meo facies. oculū inunges. et sanitatē recipies. Tūc iussu regis ad decollandū ducit. et ibi fusa orōne decollat. Rex aut modicū de sanguine eius accipiens. et sup oculum suū ponēs ait. In nomie dei et sancti cristoferi. Et cōtinuo sanus effectus est. Tūc rex credidit. dans p̄ceptū vt si quis deū et sanctū cristoferū blasphemaret. continuo gladio feriretur. Ambrosius autē in p̄fatione sic ait de hoc martire Cristofero tante virtutis cumulū et doctrine grām dñe contulisti. vt. xlvij. milia hoīm de gentilitatis errore ad xp̄iani dogmatis cultū cōuersitibus miraculis reuocaret. Quiq; niceā et aquilinā publico lupanari longo tpe sub meretricia sorde famulantes ad castitatis habitū puocauit. easdēq; coronā p̄cipere edocuit. p̄pterea inter igneū rogū ferreo scampno p̄strictus nimis calorē non timuit atq; p̄ diē integrū omniū militū sagittis transfigi non potuit. Cere vna ex his carnificis oculū collisit. cui tū beati martiris cruor mixtus cū terra lumē restituit. et corpis cecitatem tollendo illu minauit et mentē. Nam et apud te venias impetrauit atq; vt morbos et ifirmitates repellat suppliciter obtinuit.

De septem dormientib⁹ xcvi A
Septem dormientes in ciuitate ephesi orti sunt. Decius autē imparoz p̄sequens cristianos. cum venisset ephesum iussit edificari tēpla in medio ciuitatis vt omīs cum eo miscerentur

De Septem dormientibus

sacrificijs ydolor. Cum ergo omnes cristianos in
quiri iussisset. et vinculos aut sacrificare aut mori cō
pelleret. tantus penarū terror: cūctis merat q̄ ami
cus amicū. et filiū patrem. et patrē filius abnegabat
Tunc in illa vrbē inuēti sunt xp̄iani septem maxi
mianus. malchus. marciānus. dyonisius. iohānes
serapion. et constantinus. Qui hoc vidētes nimis
dolebāt. Et cū essent primi palatij sacrificia ydolo
rū spernentes in domo sua se celabant et ieiunijs
et orōnibus vacabāt. Accusati igit̄ aū decij statuū
tur. et p̄p̄obari veraciter xp̄iani dato eis respiscē
di spacio vsq; ad reditū decij dimitunt. At illi pa
trimoniū suū interim inter paupes expēdentes
inuito consilio in montem celion secesserunt. et ibi
esse secretius decreuerunt. Diu ergo sic latentes
vnus eorū semp ministrabat. et quotiēs intrabat
vrbē figura se mendici et habitu vestiebat. Cū er
go decius in vrbē redisset. et eos ad sacrificandus
p̄quiri iussisset. malchus minister eorū territus ad
socios redijt. et eis furore impatoris idicauit. Qui
cum grauiterrere malch⁹ allatos panes eis
apposuit. vt cibo p̄fortati fortiores ad p̄liū redde
rent. Postq̄ aut̄ cenabāt sedentes et colloquētes
in luctu et lacrimis subito sicut de⁹ voluit dormie
runt. Mane facto cū quesiti fuissent et inueniri nō
possent. et decius doleret q̄ tales iuuenes p̄didis
set. accusati sunt q̄ huc vsq; in monte celion latuis
sent. et sua cristianis paupibus erogātes in suo p̄
posito p̄manerent. Iussit ergo decius vt parentes
eorū adessent. et cōminat⁹ est eis mortē nisi de eis

dicerēt quicqd̄ scirent. Illi aut̄ eos similiter accusa
uerunt. et diuitias suas paupibus expēdisse con
questi sunt. Tūc cogitans quid de eis faceret nutu
dei iussit os spelunce lapidibus obstrui. vt ibi morerentur
fame et inopia circūclusi. Quōd ministri qui
dem fecerūt. Et duo cristiani theodosius et rufin⁹
eorū martiriū describentes caute inter lapides po
suerunt. Mortuo igit̄ decio et tota illa generatio
ne post ānos. ccc. lxxij. anno. xxx. imperij theodosij
pullulauit heresis eorū qui negabāt resurrectionē
mortuorū. Vñ cōtristatus theodosius xp̄ianissim⁹
impator. q̄ fidem tam impie agitari videbat indu
tus alio sedens in interiori loco p̄ singulos dies
flebat. Quōd videns misericors deus cōsolari luge
ntes et cōfirmare spem de resurrectione voluit mor
tuorū et thesaurū sue pietatis apiens ita p̄dictos
martires suscitauit. Misit siquidē in cor cuiusdā ci
uis ephesti vt in illo mōte edificaret stabula pasto
ribus suis. Cementarijs speluncā apientibus sur
reperunt sancti. et se inuicē salutantes putabāt se
tū vna nocte dormisse et pridianā tristitiā recor
dātes interrogauerunt malchū q̄ eis ministrauerat.
qd̄ de eis decius decreuisset. At ille r̄dit. Sicut
dixi in sero quesiti fuimus vt ydolis imolaremus.
Ecce quid de nobis cogitat impator. R̄dit maxi
mianus. Et deus scit q̄ nō sacrificabimus. Cūq;
socios confortasset iussit malcho vt empturus pa
nes ad vrbem descenderet. et plures q̄ heri affe
rens panes quid iussisset impator. rediēs nūciaret
Tollēs ergo malchus. v. solidos de spelunca exijt
et videns lapides miratus est. Sed aliud cogitās
parū de lapidibus cogitauit. Veniēs igit̄ timidus
ad portā vrbis valde miratus est vidēs suppositū
signū crucis. Unde p̄gens ad alterā portā dux idē
signū inuenit vltra modū miratus est. Vidēs oēs
portas signo crucis apposito. et mutatā ciuitatē. si
gnāsq; se ad primā portā redijt se existimans som
niare. Vñ se cōfirmās et vultū opiens vrbē ingre
ditur. et veniēs ad venditores panum audiuit ho
mines loquētes de xp̄o et amplius stupefactus ait
Quid est inquit q̄ heri nemo audebat xp̄m nomi
nare. et nunc oīs xp̄m cōfitentur. Puto q̄ hec nō
est ephestorū ciuitas. q̄ aliter edificata est. s; aliā ci
uitatē nescio talē. Et cū interrogans audisset hāc
esse ephestus. errare veraciter se putauit. et redire
ad socios cogitauit. accessit tñ ad eos qui panē ven
debant. Et cū argētos p̄tulisset mirati vendito
res dicebāt adinuicem q̄ ille iuuenis antiquū the
saurū inuenisset. Malchus vero ad inuicē loquē
tes videns. putabat q̄ vellentū trahere ad impa

De Septem dormientibus

to: em. et territus rogauit eos vt se dimitterent et panes et argenteos recinerent. At illi tenētes cū dixerūt ei. Un̄ es tu qz thesauros antiquoz impatorū inuenisti. indica nobis et erimus socij tecum et celabimus te. quia aliter celari nō potes. Malchus vero nō inueniebat qd diceret illis p̄ timore. Illi vero vidētes eū tacentē. missō fune ī collo eius traherant per vicos vsq; in mediū ciuitatis. Et exijt rumor ad omnes qz quidā iuuenis thesauros inuenisset. Congregatis ergo ad eū vniuersis et eū mirātibz volebat eis satisfaccere qz nichil inuenerat. Et circūspiciēs omēs a nemine cognosci poterat. Et p̄spiciēs in pplm volebat cognoscere aliquē de p̄sanguineis suis quos veraciter viuere purabat. et nullū inueniēs stabat quasi infans in medio ppli ciuitatis. Qd cū audisset sanctus martinus ep̄s et antipater p̄consul qui nup̄ ī vrbē aduenerat. mādauerunt ciuibz vt cū caute adducerent. et argēteos eius. Tunc a ministris traheret ad ecclesiam putabat qz duceretur ad impatorem. Ep̄s igit̄ et p̄consul mirantes argēteos interrogauerūt eis vbi thesaurū incognitū inuenisset. At ille r̄ndit se nichil penit̄ inuenisse. sed de sacculo parentū suoz eosdē denarios habuisse. Et interrogatus cuius ciuitatis esset r̄ndit. Bene scio qz hui⁹ ciuitatis sum: si tñ hec est ciuitas ep̄scorū. P̄consul dixit. fac venire parentes tuos vt testent̄ p̄ te. Quos tū nominauerat et nullus eos cognosceret dicebāt eū se fingere vt aliquō modo euaderet. Et ait p̄consul. Quō credimus tibi qz hoc argētū parentū tuoz fuerit. cū scriptura eius habeat plusquā tricētos septuaginta septem annos. et sit primoz dierū decij impatoris et in nullo similes sint argēteis nostris. et quō parētes tui añ tantū tēpus fuerunt. tū vō iuuenis. vis decipe sapientes et senes ep̄bēsi. Idcirco iubebo te legibus tradi donec consistearis quid inuenisti. Tunc p̄cidens malchus añ eos dixit. Pro deo dñi dicite michi qd vos interrogō. et ego dico vobis qd est in corde meo. Decius impator: qz fuit in hac ciuitate vbi nunc est? Ep̄s dixit. fili nōn est hōdie in terra qui decius nomine. impator: aut fuit añ longum tempus. Malchus aut̄ dixit. In hoc dñe ita stupeo et nemo credit michi. sed sequimini me et ostēdā vobis socios meos qui sūt in monte celion. et ipsi credite. Hoc em̄ scio qz a facie decij impatoris nos fugimus. et ego sero vidi qz ingressus est decius in hanc vrbem si tñ hec est ciuitas ep̄bēsi. Tunc ep̄s cogitans in se metipso dixit p̄consuli. Quia visio est quā de⁹ vult ostendere in iuuenē isto. Perreperūt ergo cū eo et

107

ciuitatis p̄lim a multitudo. Et ingressus est primo malchus ad socios suos. et post eū ep̄s ingrediens inuenit inter lapides litteras sigillatas duobus sigillis argenteis. et puocato p̄plo legit eas et audientibus et admirantibus cunctis. Et videntes sanctos dei sedentes in spelunca. et facies eoz tanq̄ rosas florētes. p̄cidētes glificauerūt deū. Statim qz ep̄s et p̄consul miserūt ad theodosiū impatorem rogātes vt cito veniret. et mirabilia dei nup̄ ostensa videret. Qui p̄tinus surgēs de humo et de sacco in quo lugebat. glorificās deū. venit a cōstantinopoli ep̄scum. Et obuiantibus ei cūctis ascēderunt simul om̄s ad speluncam. Et mox vt sancti viderunt impatorem resplenderūt facies eoz sicut sol. Et ingressus impator p̄cidit ante eos glorificans deū. Et surgēs amplexatus est eos. et sup̄ singulos fleuit dicens. Sic video vos tanq̄ si viderē dñm resuscitantē lazārū. Tunc dixit sanctus marian⁹ ad eū. Crede nobis qz p̄pter te resuscitauit nos deus añ diez magne resurrectionis. vt credas indubitatē qz resurrectio mortuoz est. Vere ei surreximus et viuimus. Et sicut infans est ī vtero matris nō sentēs lesionē et viuūt. sic fuimus viuētes iacentes et dormientes et nō sentientes. Et his dicis videntibus cūctis inclinantes capita sua in terram obdormierūt. et tradiderūt spūs suos scōz dei impium. Surgēs aut̄ impator cecidit sup̄ eos flens et deosculans eos. Et cū iussisset fieri loculos aureos in quibz mittrent. in ip̄a nocte appuerunt impatori dicentes. vt sicut attenuus in terra iacuerant et ex terra resurrexerant. ita eos dimitteret. donec dñs iterum eos suscitaret. Iussit ergo impator locū illū in auratis lapidibz adōmari. et oēs ep̄os resurrectionem p̄fiteōtes absolui. Qd. cccxxij. annis dormisse dicunt dubiū esse potest. quia año dñi. cccclviij. surrexerūt. deci⁹ aut̄ regnauit vno tñ anno et tribus mensibus. scz anno dñi. cclij. et ita non dormierunt nisi. cxcvi. annis.

De sanctis nazario et celso

xcvii

Nazarius dicit quasi nazareus. qd̄ interpretatur cōsecratus. vel mundus vel sepatus. v̄ floridus. aut custodiens. In hōie reperiunt̄ hec. v̄ scz cogitatio. affectio. intentio. actio. et locutio. Cogitatio aut̄ debet esse sancta. affectio mūda. intentio recta. actio iusta. et locutio moderata. Hec om̄ia fuerūt in beato nazario. Habuit em̄ cogitationē sanctā et inde dicit̄ p̄secratus. Affectiōez mūdam. et inde dicit̄ mūdus. Intentiōem rectā. et inde dicit̄ sepatus. Intentio em̄ est qz separat opa. qz ex

• iij